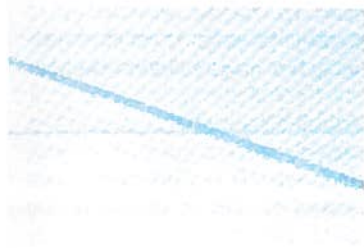

**IN DE CEL
BIJ DE
TOP 600**

MISDAAD / Onschuldige gezichten, geduchte criminelen: de jongemannen in de Top 600 van meest overlastgevende criminelen in Amsterdam, zijn een ongrijpbaar gezelschap. Elsevier kreeg toegang tot de Bijlmerbajes. Wordt het ooit nog wat met ze?

Gerlof Leistra Foto's Peter Hilz

In zijn grijze joggingpak zit Yoessef (22) in de zon tegen de metershoge betonnen muur op de kleinste luchtplaats van De Weg, één van de zes torens van de Bijlmerbajes in Amsterdam. Voor straf moet de Marokkaan in zijn eentje luchten. Omdat hij bij een urinecontrole is betrapt op drugsgebruik, heeft Yoessef drie dagen 'cellulair'. Afgelopen van een uurtje luchten, moet hij de hele dag in zijn cel blijven, zonder tv.

Ondanks zijn tengere gestalte en onschuldige gezicht heeft Yoessef een geduchte reputatie. 'Iedereen kent mij. Eenmaal in de criminaliteit ben je doorverbonden met iedereen. Hier binnen zitten allemaal bekenden.'

Yoessef staat al drie jaar in de Top 600, de lijst van de zeshonderd meest overlastgevende criminelen in Amsterdam. Onder regie van de gemeente probeert een leger hulpverleners de mannen op het rechte pad te krijgen. Tot 1 oktober 2013 zaten ze verspreid, maar hun aanpak vereist specialistische kennis van het personeel. Concentratie is ook handiger voor de 'ketenpartners', zoals de reclassering en de Dienst Werk en Inkomen van de gemeente.

In De Weg zijn de paviljoens 2 en 3 ingeruimd voor 'leden' van de Top 600. Elk paviljoen bestaat uit een A- en een B-vloer en telt 24 cellen; zes aan elke kant van de gang. Verder zit er nog een tiental in paviljoen 4 en in andere torens. Die kunnen beter apart zitten. Bijvoorbeeld omdat ze als verrader gelden of tot een concurrerende bende behoren.

Zonder uitzondering hebben ze een stevig strafblad en zijn ze in afwachting van het vonnis in een nieuwe zaak. De voorlopige hechtenis duurt al snel een paar maanden tot soms meer dan een jaar. De (jonge)mannen zijn opgepakt op verden-

king van inbraak, straatroof, drugshandel of mishandeling, maar soms ook van verkrachting en zelfs moord.

Een aantal is bekend uit de media wegens geruchtmakende zaken, zoals roofovervallen en de recente reeks liquidaties in Amsterdam. Enkelen zijn nadat ze vrijkwamen zelf geliquideerd. Recent nog, maandag 18 augustus, is de 34-jarige 'Pirki' van der Meijden geliquideerd.

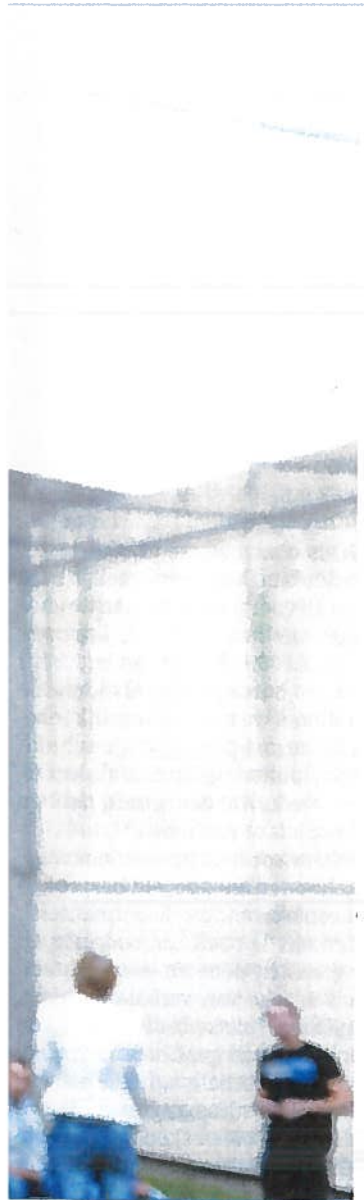
Op een enkeling na gebruiken ze buiten dagelijks drugs, zo blijkt uit het begin dit jaar verschenen rapport *In de nesten* van de Gemeentelijke Gezondheidsdienst (GGD). De meesten hebben een psychische stoornis en hun IQ ligt rond de 80, een kwart lager dan normaal. Doordat ze veelal op straat leven, staat hun ontwikkeling al jaren stil. Sommigen kunnen niet goed lezen of schrijven. Ze raken voortdurend in de problemen, maar zoeken de fout altijd bij een ander. Vaak hebben ze schulden en openstaande boetes tot soms 15.000 euro. Hoe ziet het leven van de Top 600 er achter de tralies uit? Werkt de huidige aanpak?

Vrienden

Het leven in de Bijlmerbajes is een makkie, suggereren de gedetineerden. Lekker hangen en 's avonds met een joint tv kijken, zegt een boomlange Surinamer. 'Het bevalt mij hier prima. Al mijn vrienden zitten hier.' Zijn maten lachen. 'Je komt hier tot rust,' zegt een Marokkaan. 'Buiten sliep ik nachten achter elkaar niet. Zitten is geen straf.'

De werkelijkheid is harder. De dagen zijn tot op de minuut ingedeeld. Het rooster bestaat naast een uur luchten en een uur sport uit vier uur arbeid per dag. Loon: 15 euro per week. De meesten zijn te lui om te werken en hebben moeite met een gewoon dag- en nachtritme. De grootste motivatie om toch te werken, is om niet 'achter de deur' te zitten.

Sommigen volgen onderwijs. Wie niet wil

deelnemen aan activiteiten, moet in zijn cel blijven. Eten doen ze op cel – oppervlakte: nog geen 10 vierkante meter – en ook tussen de activiteiten zitten ze opgesloten. De zware stalen deuren-met-luikje gaan elke dag om 17.00 uur dicht, tot de volgende ochtend 7.30 uur.

Als ze eenmaal buiten hun cel zijn, staat de lucht meteen stijf van het opgekropte testosteron. Veel geschreeuw en haantjesgedrag. Alsof ze de verloren tijd willen inhalen en in hoog tempo deals moeten sluiten. Ze lopen voortdurend zonder kloppen bij elkaar binnen en bestoken de bewaarders – officieel: penitentiair inrichtingswerkers – met vragen. 'Heb je wasmiddel, vloeitjes, een pen, een aansteker, een scheermesje voor mij?' 'Ik moet zo naar mijn bezoek.'

Er staat altijd wel iemand luidkeels te belen in de 'telefooncel' op de gang. Een jonge Marokkaan steekt zijn hoogzwangere vriendin een hart onder de riem, een ander vraagt een maat geld op zijn rekening te storten. Op papier mag iedere gedetineerde 10 minuten per week bellen, maar in de praktijk wordt die regel soepel gehanteerd. Om veel te kunnen bellen, is er een levendige handel in telefoonkaarten. Twee paviljoenreinigers – gedetineerden met overwicht – staan bij de etenskar en delen de maaltijden uit. Sommigen ritselen een dubbele portie.

Marokkanen zijn in de meerderheid. Daarna komen Surinamers en Antillianen. Verder zitten er onder anderen Afrikanen en een enkele Oost-Europeaan. Blanke Nederlanders zijn een uitzondering. De omgang lijkt amicaal, maar ze bestellen elkaar net zo gemakkelijk. Dan is er plotseling een geleverde bestelling van de bajeswinkel 'zoek'. Wie zijn celdeur open laat staan, loopt het risico dat er spullen worden gepikt.

Elke gelegenheid grijpen de mannen aan om onder elkaar te zijn. Voor de moslims is het misschien wel de belangrijkste reden om het vrijdaggebed bij te wonen in de 'moskee'. Die zit in een 'multi-religieuze' ruimte in een andere toren. De imam ziet niet alles en de bewaarders blijven op één na uit respect op de gang. Ideaal moment voor de gedetineerden om onderling even iets te regelen.

De sfeer kan van het ene moment op het andere omslaan. Soms breekt er als uit het niets een ruzie uit en gaan ze elkaar te lijf. 'Het zijn strijkers,' zegt afdelingshoofd Dennis (40). 'Die jongens hebben niet eens een lontje. Ze zijn veel bewerklijker dan reguliere gedetineerden. Deze groep vergt meer sturing. Je moet dingen vaker uitleggen. Van zichzelf hebben ze geen structuur. Ze zijn streetwise en meesters in het manipuleren.'

Drugs, mobieltjes en soms wapens werden zo over de muur gegooid. Sinds mei hangt er een vangnet boven de luchtplaats van De Weg

Er zitten veel vaders tussen. Hoe stoer die er ook uitzien, als je bij ze in de cel zit, knakken ze. De volgende dag schelden ze je weer verrot.'

Stuk voor stuk lijken ze figuranten in een videoclip van een gangstarapper. Modieuze kapsels, streetwear. De leeftijd varieert van rond de twintig tot ver in de vijftig. De meeste Marokkanen zijn in de twintig, de Surinamers vaak ouder.

Neem Hugo (54), een junk met een abonnement op de gevangenis. Schommelende tred. Getekend gezicht. Opa. Midden jaren zeventig kwam hij naar Nederland en volgde een opleiding tot machinebankwerker. Net als veel van zijn vrienden belandde hij op de Zeedijk en raakte verslaafd. Om zijn druggebruik te financieren, rooft en steelt hij. 'Ik weet niet hoe vaak ik heb gezeten. Steeds weer een paar maanden.'

In het jargon van de Top 600 geldt Hugo als 'niet-kunner': de drugs hebben zijn hersens verwoest. Buiten vervalt hij binnen de kortste keren weer in misdaad. Hij weet niet beter. Volgens bewaarder Daan (55) zijn het eigenlijk allemaal niet-kunners: 'Ze kunnen zich niet aan de regels houden. Het zijn stuiterballen.' Een tweede lastige categorie zijn de 'niet-willers': dealers en straatrovers die buiten moeiteloos 1.000 euro per dag verdienen. Met hen valt in de gevangenis vaak geen land te bezeilen. Die kiezen bewust voor de misdaad en halen hun neus op voor 'hulp'. Van de Top 600-aanpak willen zij niets weten: 'Allemaal pa-

pieren! Die instellingen doen niets voor ons!'

Kleurencodes

Simone (45) is contactpersoon met de gemeente Amsterdam. Na een rommelige aanloopfase ziet zij vooral voordelen in de aanpak. 'Vroeger werkten instanties langs elkaar heen. Nu heeft iedereen een regisseur en die voorkomt bureaucratie. Al tijdens de detentie proberen we zo veel mogelijk te regelen voor als ze met ontslag gaan: schuldsanering, een uitkering, onderdak, opleiding, stages, werk. Wat dat betreft, hebben ze hier binnen iets te verdienen.'

De individuele vorderingen worden nauwkeurig bijgehouden en geregeld besproken met de gemeente en andere 'ketenpartners'. Iedere gedetineerde heeft een code. Groen staat voor goede hygiëne en goed contact. Bij oranje is sprake van verbale agressie, slechte hygiëne en 'bietsen': die zitten in de gevarenzone. Bij rood gaat het om fysieke agressie, gerichte verbale agressie en vervuiling. Wie zich misdraagt, gaat voor straf naar 'het dak': de isoleercel op de bovenste verdieping. Alleen de 'groenen' krijgen meer dan het sobere basisprogramma.

Geen signalen van radicalisering

SPANNINGEN IN DE WERELD HEBBEN HUN WEERSLAG IN DE GEVANGENIS, WAAR VEEL NEDERLANDSE MOSLIMS ZITTEN.

De conflicten in Gaza, Irak en Syrië zetten de verhoudingen tussen moslims en Joden op scherp. Ook in de Bijlmerbajes. Om spanningen voor te zijn en veroordelen weg te nemen, organiseerden twee bewaarders woensdag 17 september voor Top 600-gedetineerden een 'interreligieus gesprek'. Een van de 'huis-imams' en rabbijn Evers gaven een inleiding, waarna de gedetineerden – overwegend moslims en een enkele christen – vragen konden stellen en anderhalf uur met elkaar spraken.

Een moslim zei dat hij nog nooit in het echt een Jood had gezien, maar wel een beeld had. Dat er ook Joden waren die anders denken over 'Gaza', was nieuw voor hem. Hoewel moslims onderling wel over IS spreken, zijn er in de gevangenis (nog) geen signalen van radicalisering. Niemand weet of er Syrië-gangers onder de Top 600 zijn. 'Met de gesprekken hopen we de voedingsbodemp weg te nemen voor extremisme,' zegt een betrokkene. Voor woensdag 1 oktober is een volgend gesprek gepland.

Op de grote luchtplaats van De Weg genieten deze middag zo'n dertig gedetineerden van de buitenlucht. In een hoek zitten oudere Surinamers te kletsen en te roken. Ze willen allemaal terug naar Suriname, zeggen ze. 'We hebben het wel gezien in Holland, mijnheer. Voor ons valt er hier met dat stempel van Top 600 niets meer te halen.'

Elders op de luchtplaats drukken jongere Surinamers en een paar Marokkanen zich in razend tempo op en gaan als gekken tekeer op de fitnessapparaten. De krappe T-shirts verraden gespierde torso's en spierballen als die van Popeye. De gesprekken gaan vooral over vrouwen en geld. Wie niet wil worden afgeluisterd, gaat wandelen of trekt zich met één of twee man terug in een uit-hoek van de luchtplaats.

De betonnen tafeltennistafel in het midden doet dienst als pokertafel voor vier Marokkanen. Ze gokken met steentjes als inzet. Wat de waarde van één steentje is, willen ze niet kwijt. Ze beschikken niet over contant geld. Dat moet op een rekening worden gestort. Gokschulden betalen ze met telefoonkaarten, sigaretten of andere waar uit de 'winkel'. Grotere bedragen worden buiten verrekend.

De verschillende etnische groeperingen mengen vrijwel niet: soort zoekt soort. 'Dat gaat vanzelf,' zegt een Marokkaan. 'Je zoekt in eerste instantie steun bij je eigen groep. Of ik een Surinamer zou helpen? Nee, die verwijst ik naar zijn eigen broeders. Maar niemand wordt buitengesloten.'

Osman (32) is een verhaal apart. Achttien jaar geleden vluchtte hij als kindsoldaat van Sierra Leone naar Nederland. Hij laat de littekens van schotwonden zien op zijn armen, buik en benen. In 2003 werd hij wegens drugshandel tot ongewenst vreemdeling verklaard. Sindsdien is hij vaste klant in de Bijlmerbajes. Dit keer zit hij vast op verdenking van belediging van een agent. Die wilde zijn identiteitspapieren zien, maar die heeft Osman niet. Het liep uit de hand.

Omdat hij volgens de instanties overlast veroorzaakt, staat hij in de Top 600. Uitzetten naar Sierra Leone kan niet, maar in Nederland heeft hij ook geen toekomst. Osman krijgt sinds zijn opname medicijnen tegen de 'drukke' in zijn hoofd en daardoor gaat het inmiddels beter. Zijn rastahaar heeft hij afgeschoren en zijn camouflagekleden ingeruild voor een spijkerbroek en een wit T-shirt. Hij blijft moed houden. 'Ik wil graag werken, als tegelzetter of schoonmaker.'

Een aantal mannen maakt deel uit van een bende. De verhoudingen zijn lastig te doorgronden. Gerold (28) is een stoere Surinamer met een zware zilveren ketting om zijn nek. Hij kent veel slachtoffers van liquidaties en praat erover alsof het de normaalste zaak van de wereld is. Zelf is hij voor de duivel niet bang, verzekert hij. 'Deze trotse neger buigt voor niemand.' Een paar weken eerder is hij op de luchtplaats in elkaar geslagen, maar daarover geen woord.

Soms onttrekt geweld zich volledig aan

'Anton' (30, boven) heeft geen goed woord over voor Top 600: 'Ze doen niets voor je. Het gaat ze om de subsidie'

Voormalig kindsoldaat Osman (32) uit Sierra Leone kan niet worden uitgezet, maar heeft in Nederland geen toekomst

het zicht van de bewaarders. Dan nemen gedetineerden iemand te grazen in de lift van het paviljoen naar beneden. De camera schermen ze af met een handdoek. Wie klappen krijgt, zwijgt: 'Ik heb mij per ongeluk gestoten.'

Bij deze jongens draait alles om status, zegt bewaarder Ernesto (43), een gespierde Surinamer die tevens commandant is van het Interne Bijstandsteam, zeg maar de Mobile Eenheid die wordt opgeroepen in het geval van noodsituaties. 'Tegenover de buitenwereld is het veel groot-spraak, maar in werkelijkheid helpen ze elkaar en blijft het wij tegen zij.'

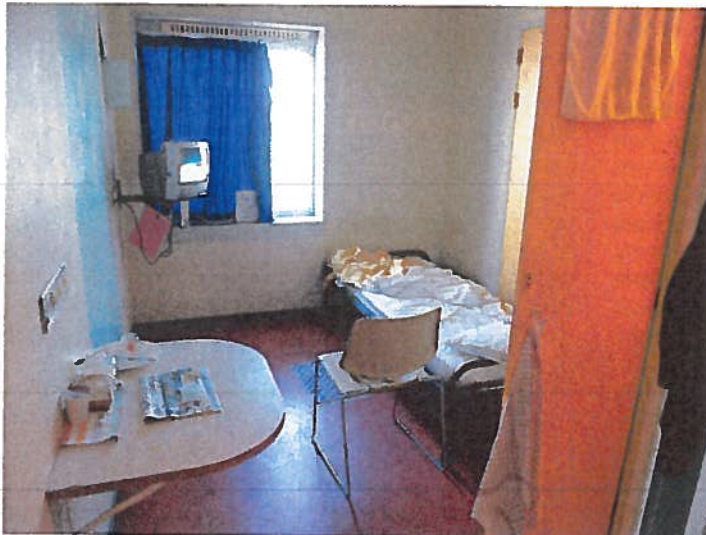
Ernesto observeert scherp en probeert in persoonlijke gesprekken tot de mannen door te dringen. 'Ik vind het fijn in hun hoofd te gaan en ze te laten nadenken over hun toekomst.' Sinds een paar weken geeft hij de gedetineerden een cijfer voor netheid in hun cel. 'Daar hechten ze toch wel waarde aan. Sommigen ruimen nog snel even op als ik aan kom lopen.'

Het merendeel van de gedetineerden rookt wiet of hasj. De meeste drugs komen binnen via bezoek. Tot voor kort werd er van buiten van alles over de muur van de luchtplaats gegooid: drugs, mobieltjes, soms wapens. Sinds mei hangt er een vangnet en zijn ze aangewezen op andere routes.

Nieuwkomers verstoppen drugs in hun 'bajesbeurs' (anus) of regelen bij de feestwinkel een niet van echt te onderscheiden 'hangbuik' waar ze goederen in verstoppen. Op een recente vader-kind-dag bleken er drugs te zitten in een luier. Om het drugsgebruik te bestrijden, worden geregeld urinecontroles gehouden en drugshonden ingezet. Als het geblaf het paviljoen nadert, trekken opvallend veel gedetineerden snel hun wc-op-cel door.

Yoessef blowde buiten voor zeker 30 à 40

De huurtelevisie op cel is voor veel gedetineerden de enige manier om de verveling te verdrijven. Soms wordt die voor straf ingenomen

euro per dag, zegt hij. Hij zit nu twee maanden binnen, maar het is volgens hem geen probleem om aan drugs te komen. 'Alles is er. Ik word rustig van wiet. Natuurlijk weten de bewaarders dat wij gebruiken, maar we doen het niet onder hun neus. Dankzij de drugs is er minder agressie.'

Vanaf zijn 14de kwam Yoessef geregeld in aanraking met de politie en zat hij een paar keer vast. Drie jaar geleden, op zijn 19de, kreeg hij tot zijn woede een brief van burgemeester Eberhard van der Laan dat hij in de Top 600 was gezet. Een oudere broer stond er vanaf het begin al op. Die heeft zijn leven gebeterd en is van de lijst geschrapt. Yoessef: 'Hij heeft werk, een huis en een gezin. Het is dus mogelijk om uit de criminaliteit te stappen.' Zelf wordt Yoessef nu verdacht van lidmaatschap van een criminele organisatie die handelt in drugs. 'Onterecht,' vindt

hij. 'Ik hang met die jongens. Dat is alles.'

Jonge jongens leren in de gevangenis de verkeerde les, vindt hij. 'Je moet kruimeldieven niet tussen overvallers en moordenaars zetten. Dan is het geen straf, maar krijgen ze onderwijs in misdaad.'

Ook de 19-jarige Stanley, een gespierde Ghanees, vindt dat hij te snel op de lijst is gezet. Met kunst en vliegwerk staat hij in het keukentje van paviljoen 3 met twee magnetrons een warme maaltijd te bereiden. Hij was bijna klaar met zijn roc-opleiding toen hij werd opgepakt voor inbraak. Zijn detentie was al geschorst, maar hij hield zich niet aan de voorwaarden.

Binnen de huidige kaders doet de inrichting wat zij kan voor de Top 600, maar volgens het personeel dat dagelijks met de doelgroep werkt, is er meer nodig. 'Met alleen maar het opsluiten van jonge jongens schiet je je doel voorbij,' vindt Maureen (58). De Surinaamse dame – grijs haar in een knotje, adelaarsblik – werkt al 26 jaar

in de Bijlmerbajes. 'De basis ontbreekt bij hen: opvoeding, scholing. De jongens zijn licht verstandelijk beperkt. Je onttrekt ze hun jeugd: binnen staat de tijd stil. Bied ze onderwijs, structuur en een groepsprogramma. Leer ze sociale vaardigheden.'

Daan, ook al zijn halve leven werkzaam in de Bijlmerbajes: 'Dit regime past niet bij de doelgroep. Je zou de jongens van 18 tot 21 jaar bij elkaar moeten zetten. Ze hebben een holle identiteit en zijn snel beïnvloedbaar. Een aantal Marokkaanse jongens zei me: "Ik wil ook naar Syrië." Je moet ze meer structuur geven, zoals in een justitiële jeugdinstelling.'

De ervaring leert dat de meeste Marokkaanse criminelen rond hun dertigste stoppen met de misdaad. Dan ontmoeten ze een vrouw die vaak slimmer is dan zij en stichten een gezin. Anton – zijn straatnaam – is

2.500 tot 3.000 misdrijven per jaar

BIJ MEESTE VEELPLEGERS GAAT HET AL VROEG MIS. RAPPORT SCHETST TREURIG BEELD.

In een ultieme poging de overlastgevende misdaad in Amsterdam te beteugelen, introduceerden de gemeente, justitie en politie in mei 2011 de Top 600: een aanpak van zeshonderd veelplegers van zogeheten *high impact*-delicten. Het nieuwe college wil de lijst uitbreiden tot een Top 1.000.

Gedrag is bepalend, niet de etniciteit. Om op de lijst te komen, moet

iemand de afgelopen vijf jaar minimaal drie keer zijn aangehouden voor een (poging tot) overval, straatroof, inbraak of geweld. Ook moet hij de afgelopen twee jaar minimaal eenmaal verdachte zijn geweest en één keer voor de rechter zijn gebracht. Opgeteld zijn deze veelplegers verantwoordelijk voor 2.500 tot 3.000 misdrijven per jaar. Ruwweg een kwart van de lijst zit in

afwachting van het oordeel van de rechter in een huis van bewaring (de Bijlmerbajes) of, als ze een straf hebben gekregen, in de gevangenis (Lelystad of Almere). Een samenwerkingsverband van 38 instanties probeert te voorkomen dat ze nieuwe misdrijven plegen. Zij krijgen een regisseur toegewezen en worden tijdens hun detentie intensief begeleid. Er wordt zoveel mogelijk gezorgd voor een opleiding, stageplaats of werk, en indien nodig voor onderdak in een sloopwoning en schuldsanering.

Begin dit jaar publiceerde de Gemeentelijke Gezondheidsdienst op basis van onderzoek naar de jeugdzorgdossiers van tweehonderd leden het rapport *In de nesten*. Het schetst een beeld van vrijwel kansloze tijdbommetjes. Bij de meesten gaat het al vroeg mis. Hun eerste serieuze delict plegen ze als ze 13, 14 jaar zijn. Ze komen vrijwel allemaal uit sociaal zwakke gezinnen. Van de jongens heeft 99 procent problemen op het gebied van gewetensontwikkeling. Het gemiddelde IQ is 80.

een Marokkaan van dertig. Donker krulhaar in een vlecht, gouden tand. Voordat hij in 2010 wegens drugshandel op de Top 600-lijst belandde, was hij negen jaar drinkwaterinstallateur. 'Ik ging elke ochtend fluitend naar mijn werk.'

Nadat in mei 2012 in het centrum van Amsterdam een vriend bij diens aanhouding door de politie voor zijn neus werd doodgeschoten, raakte Anton verslaafd. 'Vanaf die dag ken ik geen genade meer en heb ik een zwart hart.' De Top 600 stelt in zijn ogen niets voor. 'Het gaat die instellingen alleen om de subsidie. Ze doen niets voor je. Als ik vrijkom, ben ik weg. Met een strafblad krijg je nooit meer werk. Het liefst zou ik bij een aannemer werken, maar als dat niet lukt, is er één weg om toch geld te verdienen. Al wordt het mijn dood of die van anderen.'

Rechte pad

Welk percentage van de Top 600-gedetineerden het vertikt mee te werken, weet Simone niet. 'Aan de categorie die niet wil, gaan we hier geen energie besteden. Die krijg je toch niet op het rechte pad. Zo iemand wordt buiten 24 uur per dag in de gaten gehouden door het interventieteam van de politie. Dat vinden ze allesbehalve leuk. Voor de "niet-kunners" moet je een ander plan verzinnen. Bijvoorbeeld leren lezen en schrijven. Ik heb er alle vertrouwen in dat je die jongens aan het werk krijgt.'

Toch loopt Hugo – een notoire 'niet-kunner' – na zijn ontslag al weer op de Zeedijk rond. Tot hij voor de zoveelste keer wordt opgepakt en weer achter de tralies belandt. 'Je weet dat ze soms binnen een paar dagen terugkomen,' zegt Marcel (49), een vaderlijke Surinamer die al sinds 1986 in de Bijlmerbajes werkt. 'Sommigen zien we steeds opnieuw. Wat dat betreft, moet je geen al te hoge verwachtingen hebben. Van een aantal weet je: die gaan het zeker niet redden. Ze slopen zichzelf door de drugs of worden doodgeschoten.'

In het milieu is het momenteel afrekenen en overnemen, zegt Yoessef. 'Alle remmen zijn los. Bij die strijd heb ik ook vrienden verloren, ja. Dat doet pijn.' Na zijn detentie wil hij net als zijn oudere broer de misdaad vaarwel zeggen. 'Ik wil jongerenwerker worden en de jeugd vertellen dat je binnen je tijd verdoet.' Hij woont al vier jaar samen en wil zijn vriendin niet kwijt.

Voor de jonge mannen hebben allemaal dezelfde droom: huisje, boompje, kindje. En een grote auto. Of dat op een eerlijke manier lukt, moet de tijd leren. Ondanks alle kritiek op de methode geeft de Top 600-aanpak ze alle kansen. En tijdens hun detentie kunnen ze in elk geval geen nieuwe misdrijven plegen.

Het is 17.00 uur. De bewaarders verlaten de paviljoens. De celdeuren van 3A en 3B zijn nog niet dicht of er barst een oorverdovend geschreeuw uit. Gebonk op staal. De gedetineerden weten dat ze tot de volgende ochtend moederziel alleen zijn. ■

Yoessef (22, boven) wil na zijn detentie jongerenwerker worden en de jeugd vertellen 'dat je binnen je tijd verdoet'

De 'telefooncel' op de gang van het paviljoen is vaak bezet. Officieel mag een gevangene wekelijks 10 minuten bellen

